

NEMƏT BƏXTİYAR,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü,
"Qızıl Qələm" media mükafatı laureatı

MEŞƏBƏYİ

(Yumoristik hekayə)

Bəyoğlan atasının, babasının yolunu davam etdirirdi. O da rayon Meşə təsərrüfatı idarəsində meşəbəyi işləyirdi. Beş kəndin inzibati ərazisinə nəzarət edirdi, təbiəti çox sevirdi, onu gözbəbəyi kimi qoruyurdu. Bir adamın hünəri nə idi ki, əlində dəhrə, balta meşəyə girəydi.

Onu axıra qədər pusub, addımbaaddım izləyib nə üçün meşəyə gəldiyini öyrənməsəydi, həmin gün, həmin axşam rahatlıq tapmazdı. Heç gecəni də rahat yata bilməzdi. Kimin nə haqqı vardı ki, meşədən bir ağac kəsəydi, onu da hələ bir çiyininə alıb meşədən çıxaraydı. Ancaq yanına gedib deyəydin ki:

-Meşənin bəyi Bəyoğlan bəy, icazə verin, bu gün meşəyə gedim, özü də söz verirəm ki, ancaq quru odun kəsəcəyəm. Bir ulaq yükü oduna ehtiyacım var. - Əlini də sal cibinə. Allah-tala xeyir versin denən, vəssalam, şüttamam...

Sonra da meşəni tala, qır-çat. Ondan sonra sənə gözün üstə qaşın var da deyən ola bilməz. Mərdi-mərdanə idi. Xeyrə, şərə təmannasız bir maşın odun verərdi kişinin oğlu, elə bil dədəsinin meşəsi idi.

Axşam toya gələrdi, toy mağarına girib doyunca yeyib içərdi. Aşıqlar da onun havasını - "Meşəbəyi" havasını çalardılar. Yorulunca oynayıb sonra ortadan çıxardı. Bəzən də uşaqlar qoluna girib evinə qədər də aparardılar...

Ayda hər evdən "bir rubl", "tüstü pulu" yığardı. Hansı ailədə ailə başçısı dünyasını dəyişmiş-

disə ondan heç vaxt "tüstü pulu" almazdı. O ailə bir müddət Bəyoğlanın güzəştli ailələr siyahısında idi. Özünün həyət-bacasında nə desən var idi. Arısı da, böyük həyəti də var idi, arı pətkələri cərgə ilə düzülmüşdü. Hər il mövsümdə bidonla bal süzərdi. Hələ mal-qara, qoyun-keçi, qoşa-qoşa at, ulaq da saxlayardı.

Hər səhər tezdən köhlən atını minib bütün ərazini, meşəni gəzərdi. Meşəni qarış-qarış nəzərdən keçirərdi. Gecələr də rahat, şirin yuxu da yatmazdı. Dəfələrlə gecə maşının fara işığına meşədən odun aparmaq üçün gələn "odun oğurlarını", brokonerləri iş başında yaxalamışdı.

...Bir dəfə rayon milis idarəsinin "90-90 AZM" dövlət nişanlı "QAZ - 51" markalı yük avtomasını ilə, özü də milis formasında adamlar yolun kənarında bitmiş palıd ağaclarını balta ilə kəsib-doğramışdılar, sonra da maşına yükləyən zaman meşəbəyi Bəyoğlan tərəfindən yaxalanmışdılar. Bu barədə meşəbəyi Bəyoğlan tərəfindən akt tərtib edilmiş, rayon meşə idarəsinə hadisə haqqında məlumat da verilmişdi...

-Alo, alo, meşə idarəsinin müdiri Bərxudarovu tapın, təcili mənimlə danışsın. Danışan rayon milis idarəsinin rəisi Həsənovdur.

-Bərxudarov sizi eşidir, yoldaş Həsənov.

-Əə, Bərxudarov, sənin meşəbəyin qudurub, deyəsən. Əə, biz cinayətkarları, oğurları tuturuq, sənin də meşəbəyin mənim uşaqlarıma ilişib sataşır. Başı ətdənib, deyəsən. Sənin o me-

şəbəyin var haa, Bəyoğlandır, nökrəoğlandır bilmirəm, sroçnu onu işdən qovarsan...

İdarənin müdürü Bərxudarov təcili meşəbəyi Bəyoğlanı yanına çağırırdı və "İşində buraxdığı ciddi nöqsanlara görə, şəxsi işinə yazılmaq şərti ilə şiddətli töhmət verilsin" əmri elan etdi... Və sonra Bəyoğlana dedi:

-Ə, sən yaxşı işçisən, əlim gəlmir sənə töhmət verəm. Get, işlərinlə məşğul ol. Kişinin sözünü yerə sala bilmədim. O Qozlu çayı var ha, onun üstündə də bir "Turşsu" bulağı var ha, bir quzu apar onun üstünə. Rəis Həsənovu da götürüb gələrəm, naharı orada bulaq başında qeyd edərək.

Meşəbəyi Bəyoğlanın kisiyə əsl dayaq olan həyat yoldaşı vardı. Arvad ev-eşik işlərini elə nizama salmışdı ki, hər bir iş öz qaydasında, öz axarı ilə gedirdi. Ona görə də Bəyoğlan ev işlərindən tam arxayın olduğu üçün, səhər tezdən tam sərbəst evdən çıxardı, axşam da evinə dönmədi. Arvadı hələ nahara bağlama da hazırlayıb qoyardı ki, kişi günorta ac qalmasın. Bağlamada həmişə bal, yağ, yumurta, qaymaq, hələ motal pendiri də, təndir çörəyi də olardı. Bəyoğlan da aclıq hiss edəndə, yorulanda dincəlmək üçün bulaq başına gələrdi. O, atdan düşüb atın cilovunu ağaca bağlar, sərin bulaq suyu ilə əl-üzünü yuduqdan sonra süfrə acıb arxayın, rahat-rahat nahar edərdi. Sonra da üstündən bir parçə sərin bulaq suyundan içərdi. Bəzən də bulaq başında, göy çəməndə dirsəklənib dincələrdi...

Bir dəfə Ənvər dayı oğlunu yanına alıb meşəyə getdi. Bəyoğlan gözə dəymirdi. Arxayın-casına meşədə quru ağaclardan kəsib ulağa yük hazırladı və ulağı qabağına qatdı ki, tez evə aparsın, meşəbəyi görməsin.

-Ay bala, tez sür, aradan çıx, apar evdə yükü boşalt, yenə qayıt - dedi Ənvər dayı.

İkinci dəfə meşəbəyi Bəyoğlan onları haqladı və soruşdu:

-A bala, bir ayaq saxla, görüm kimlərdənsən, kimin oğlusan?

-Ənvər kişinin oğluyam.

-Ə, sən dəndən Ənvərin mənə borcu var, "tüstü pulu"nu iki aydı verməyib, indi yaxşı əlimə düşdün. Ona göstərərəm - dedi və atdan yerə düşdü.

Tez ulağın yükünün ipini açmağa başladı.

Uşaq nə qədər yalvardısa da, o, inadından dönmədi ki, dönmədi. O, odun yükünü açıb yerə tökdü. İpi də dəstələyib atın tərkindəki yəhərin arxa hissəsinə bağladı və ata minib getdi.

Onun adəti idi odun aparın adamın baltasını, ya da ipini əlindən alıb sübut, əşyayı-dəlil kimi götürərdi. Ona görə də Bəyoğlanın evində baltadan, dəhrədən, ipdən yer yox idi.

Uşaq ağlaya-ağlaya ulağı qabağına qatıb evə tərəf getməyə başladı, dodaqaltı nə isə mızıldanırdı.

-Yaxşı, Bəyoğlan dayı, bir gün gələr bu "qisası" səndən alaram - dedi.

...İsti yay günlərinin biri idi. Kənd sakinlərinin başı ot tədarükünə qarışmışdı. Hər kəs qışda heyvanlarını yemləmək üçün bol yem tədarükü görürdü. Meşəbəyi Bəyoğlan da qapısında saxladığı heyvanlar üçün meşədə, talada ot biçib qış hazırlığı görürdü. O, əlində dəryaz ot çalır. Hər dəfə talanın o başına gedib-gəlincə xeyli vaxt çəkirdi. Köməyə çağırıldığı adamlar hələ də gəlməmişdilər. Dəryazı havaya qaldırıb, bülövdəsi ilə itiləyirdi, əli ilə tez-tez alınının tərini silirdi. Başı ot çalmağa bərk qarışmışdı.

Ənvər kişinin oğlu haradansa gəlirdi. Yolu talanın yanından düşdü. Birdən meşəbəyi Bəyoğlanın əziyyətlə, qan-tər tökdüyünü gördü. Ağacın gövdəsində oturub ona tamaşa etməyə başladı. Ürəyindən keçirdi ki, bəlkə gedim bulaqdan sərin su gətirim verim içsin, ürəyi sərinləsin. Ətrafa göz gəzdirdi. Baxıb gördü ki, talanın o başında ağacın gövdəsində bir pencək asılıb. Fikirləşdi ki, yəqin meşəbəyi Bəyoğlanındı, onun yanında su qabı da olar, getsin qabı götürsün bulaqdan sərin su gətirsin. Yenə meşəbəyi Bəyoğlanın başı işə qarışmışdı. Əlindəki dəryazı qolları boyda açıb-yığırdı ki, biçilmiş ot layı böyük düşsün, bəlkə sahəni tez biçib başa çatdırırsın.

Ənvər dayının oğlu sakitcəsinə, ehtiyatla ağacdan asılmış pencəyə yaxınlaşdı. Əlini qoltuq cibinə saldı, əlinə kağız dolaşdı. O, tez də əlini çölə çıxardı. Tələsik olduğu üçün üç "rubl" də əlinə dolaşaraq çölə çıxmışdı. Oğlan gördüyü işdən peşiman oldu, utandı da, xəcalət də çəkdi ki, o, bu günə kimi belə iş görməmişdi axı. Üzü qızardı, bozardı. Pörtmüşdü. Onu tər də basmışdı. Oğlan yadına nə isə düşmüş kimi fi-

kirləşdi. Ətrafa göz gəzdirdi. Yəqin ki, adamlar sərirlənmək üçün ağacların kölgəsində dincəlir, meşəbəyi Bəyoğlan isə ot çalmaqda davam edirdi.

Oğlan yenə nə isə fikirləşdi, birdən çörək bağlamasını da götürdü və üç "rubl"u da cibinə basıb oradan uzaqlaşdı. Dərədən Qozlu çayı axmaqda davam edirdi. Qara Məmmədin su dəyirmanı da çoxdan işləmədiyi üçün xaraba qalmışdı. Adamlar da taxıl üyütmək üçün daha dəyirmanla gəlmirdilər. Dəyirmanın yaxınlığında isə meşənin içində soyuq "Turşsu" bulağı vardı. Hərdən ötüb keçənlər bulaqdan su içərdilər ki, yorğunluqları çıxsın, dincəlsinlər. Ənvər dayının oğlu bir ağacın altına çəkildi, oturmaq üçün yerini rahatladı. Süfrə açdı, təndir çörəyini, balı, yağ, pendiri, soyulmuş yumurtanı, hələ qaymağı da görüb gülümsədi. O, rahat çörək yeməyə başladı. Nahara xeyli qalmışdı. Doyunca yedikdən sonra, bulaqdan da arxayınasına doyunca su içdi. Oğlan yeməklərin yerdə qalanlarını səliqə ilə bağlamaya yığıb bulağın üstündəki ağacdan asdı və cay aşağı getdi ki, birdən yolda kimsə qarşısına çıxa bilərdi.

Kənddə Şeytan tərəsi adlanan yer vardı. Kimin nə dərdi vardsa orada müzakirə olunardı. Axşam tərəfi idi, meşəbəyi Bəyoğlan isə atın belində hay-küy salmışdı, meydan sulayırdı, asıb-kəsirdi.

Vəliş dayının danışığında bir az qüsür var idi, nə qədər kəkələyə-kəkələyə onu başa salmağa çalışırdı ki, bu işdən onun xəbəri yoxdur. Amma Bəyoğlan elə hey sübut etməyə çalışırdı ki, üç "rubl"u cibindən o, çıxardı.

-Ə, naharımı yemisən, halal xoşun olsun, kişilik edib qalanını da ağacdan asmısan, ona görə də sağ ol. Məni üç manat yandırır e... - deyərək Bəyoğlan atı o tərəf-bu tərəfə oynadı.

Vəliş dayı yenə də çox dedi, and-aman elədi. Bəyoğlan isə az eşitdi. Kişi qəzəbindən sözləri tam çatdırma bilmədiyi üçün gözləri yaşardı. Meşəbəyi yenə qışqırdı:

-Sən həmin gün oradan keçmisən. Bəs onda bunları kim aparırdı? Bəlkə başqa bir adamın oradan keçdiyini görmüsən? Onu mənə de.

Vəliş kişi qəzəbindən bilmirdi ki, nə etsin. Oğlu səs-küyə özünü çatdırıb cibindən bir üçlük çıxarıb Bəyoğlana uzatdı və dedi:

-Ə, yekə kişisən, dədəm bayaqdan and-aman edir. Sən nə kafir adamsan, əəə. Al bunu, kişidən əl çək.

O, pulu görən kimi səsini xırp kəsdi, pulu havada qarayıb cibinə qoydu və ata bir qamçı vurub uzaqlaşdı.

Aradan xeyli vaxt keçmişdi. Meşəbəyi Bəyoğlan yenə meşədə at oynadırdı. Uzaqdan atının ayaq səsləri get-gedə yaxınlaşırdı. Ənvər dayının oğlu yenə meşədən ulaqla odun aparırdı. Bəyoğlan atın üstündə yolun tən ortasında dayanmışdı. Odun yüklü ulaq ona çatanda dayandı. O, yükü nəzərdən keçirdikdən sonra uşağın üzünə baxdı. Nə isə yadına düşmüş kimi fikirləşdi və birdən qayıtdı ki:

-Ə, sən kimin oğlusan? Mənə tanış gəlirsən.

-Ənvər kişinin oğluyam.

-Həə, dədəm necədi? O yaxşı kişidir. Məndən ona çoxlu salam deyərsən.

-Baş üstə, Bəyoğlan dayı. Sən nə təhərsən? Salamlarını çatdıraram. Tüstü pulu borcunu verdi? Ta borcumuz yoxdur ki?

-Yox, bala, yoxdur. A bala, o bizim öz işimizdi. Sən uşaqsan, elə işlərə qarışma. Ta bu səfər sənə dəymirəm, get.

Oğlan gülümsədi. Bəyoğlan şübhəli-şübhəli onu süzdü. Elə bil onun ürəyinə nə isə dammışdı. Birdən qayıtdı ki:

-Ə, nəyə gülürsən? Özünü bayaqdan şübhəli aparırsan haa... - deyərək meşəbəyi qəzəbləndi.

-Bəyoğlan dayı, eşitdim ki, nahar bağlamamı oğurlayıblar, özü də aparıb bulağın başında yeyiblər. Hələ cibindən üç manat pulunu da götürüblər. Sən də o xəstə Vəliş kişinin yaxasından tutmusan. Ona görə də yaxşı deyiblər ey... "Arada kasıb güdazə gedər".

Meşəbəyi Bəyoğlan uşağı axıra qədər dinlədi. Onun sözlərinə mat-məətəl qalmışdı. Yenə oğlan bic-bic gülümsədi. Ancaq araşdırma bilmirdi ki, bu uşaq nə danışır. Bu nə məsələ idi...

-Ə, bic-bic nə gülümsəyirsən? Özünü şübhəli aparırsan. Elə, bəlkə, pulu sən aparmısan?

Ənvər dayının oğlu daha da ürəkdən güldü:

-Bəyoğlan dayı, yəqin kiminsə xətrinə dəymisən, o da səndən hayıf çıxıbdı, ona görə də aparıbdı da ...

Hmm... - Bəyoğlandan səs çıxmıdı, nə mızıldandısa, qıcanmış dişlərinin arxasında qaldı...